

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Яніцька Інна Анатоліївна МЕДІАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ УСПІШНОГО АДВОКАТА	171
Бітов Іван Андрійович ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ ПРИ ВІДКРИТТІ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	173
Кисельов Вадим Костянтинович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА СПІЛЬНОЇ ЧАСТКОВОЇ ВЛАСНОСТІ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ	176
Колечко Дмитро Миколайович ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПРО СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ДИТИНИ.	179
Лукасевич Геннадій Олегович ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ НЕМАЙНОВОГО ХАРАКТЕРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	181
Мельниченко Анна Володимирівна ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО ВИКОНАННЯ ЯК СКЛADOVA РЕФОРМИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ	184
Парфьонов Георгій Володимирович ДОКУМЕНТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ ВИКОНАВЦЯМИ В ПРОЦЕСІ НАКЛАДЕННЯ ТИМЧАСОВИХ ОБМЕЖЕНЬ НА БОРЖНИКА	187
Поліщук Павло Анатолійович ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНОГО ФАКТУ РОДИННИХ ВІДНОСИН МІЖ ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ	190
Русецька Оксана Олександрівна ДЕЯКІ ЗМІНИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ	193
Сатановська Олена Валентинівна ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ЖИТЛОВИХ ПРАВ. . .	195
Снітко Андрій Сергійович ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ЕСТОПЕЛЮ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА СУДОВА ПРАКТИКА.	198
Федорчук Юлія Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ НОТАРІУСА ТАКИМ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ВИКОНАННЮ	201

СЕКЦІЯ 14. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

Харитонова Олена Іванівна ПРАВО НА ЦИФРОВУ ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОДНЕ З ОСНОВНИХ ЦИФРОВИХ ПРАВ	203
Ульянова Галина Олексіївна ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ	207
Бааджы Наталія Пилитівна ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ СФЕРІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	210
Галупова Лариса Ігорівна ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ІМІДЖЕВИХ ПРАВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ	213
Ennan Ruslan ARTIFICIAL INTELLIGENCE, INTELLECTUAL PROPERTY AND PATENT LAW: THE PROBLEMS OF THE LEGAL REGULATION	216

Яніцька Інна Анатоліївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу, кандидат
юридичних наук, доцент*

МЕДІАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ УСПІШНОГО АДВОКАТА

Кожен громадянин має право звертатися до суду для захисту своїх майнових і немайнових прав та інтересів. Проте, поряд із традиційними юридичними методами, все більшої поширення набувають альтернативні способи врегулювання спорів, серед яких важливе місце посідає медіація [1].

З огляду на тісну інтеграцію позасудових процедур із судовою системою, виокремлюються дві основні моделі альтернативного вирішення спорів (АВС), які паралельно функціонують у багатьох країнах: зовнішню та присудову.

Зовнішня модель охоплює незалежні форми вирішення спорів, що існують окремо від судової системи. Натомість присудова модель передбачає використання альтернативних процедур безпосередньо в межах суду – їх можуть проводити судові працівники, спеціалізовані центри або навіть самі судді.

Як зазначає Л. Швецова [2]., залежно від ролі, яку виконує нейтральна третя сторона у процесі вирішення спору, АВС поділяються на кілька категорій: квазісудові або змагальні (третя сторона (арбітр, приватний суддя) виносить рішення, що базується на об'єктивному аналізі справи. До цієї групи належать арбітражі, третейські суди, приватні судді тощо); консенсуальні або примирні (медіатор чи інша нейтральна особа не приймає рішення, а лише сприяє комунікації між сторонами з метою досягнення згоди) ; дорадчо-консультативні (передбачають попередню нейтральну оцінку (early neutral evaluation), незалежне встановлення фактів (neutral fact-finding) або спрощене моделювання судового процесу (summary jury trial); комбіновані або гібридні моделі (поєднують елементи кількох вищезгаданих підходів)

Аналізуючи альтернативні способи вирішення спорів, бачимо, що одним з найпоширеніших способів є.

Медіація передбачає участь незалежного посередника, який не представляє жодну зі сторін, але має необхідні навички для допомоги у вирішенні конфлікту. Якщо таку процедуру ініціює адвокат, це може суттєво зміцнити довіру клієнта й стати основою для довготривалих професійних відносин. Такий адвокат сприймається не просто як правовий радник, а як фахівець, здатний запропонувати оптимальне рішення [3].

Ремескова Ю. наголошує [4]: адвокат, який виступає медіатором, має глибоке розуміння конфліктів та здатність сприяти сторонам у знаходженні взаємовигідних рішень. Це розширює його професійну роль за межі традиційної. Адвокат-медіатор сприймає конфлікт не лише як правову суперечку, а як ситуацію, в основі якої лежать інтереси, емоції, потреби та сприйняття сторін. Такий підхід дозволяє глибше зрозуміти мотивацію учасників та знайти рішення, яке буде прийнятним для сторін конфлікту . Медіатор розділяє те, що сторони хочуть

(позиції), і те, чому вони цього хочуть (інтереси). Це дозволяє вийти за межі «перемоги/поразки» і знайти гнучке рішення. Варто вказати на важливість фасилітації комунікації між сторонами конфлікту за сприяння медіатора, що допомагає сторонам чути одне одного за допомогою більш нейтрального трактування фактів, а також знімати емоційне напруження.

Адвокат-медіатор використовує свій юридичний досвід для пояснення правових наслідків, але при цьому зосереджується на відновленні діалогу та досягненні згоди. Його мета – не виграти справу, а допомогти сторонам вийти з конфлікту з мінімальними втратами. Разом зі сторонами адвокат-медіатор працює кілька можливих рішень і допомагає вибрати найкраще.

В Україні адвокат-медіатор може офіційно проводити медіацію, що дозволяє не лише знижувати навантаження на судову систему, але й покращувати якість послуг [5]. Такий підхід сприяє зростанню довіри клієнтів та підвищує конкурентоспроможність адвоката.

Романадзе Л. зазначає, що адвокати мають активно інформувати клієнтів про можливість медіації. Практика показує, що, попри початковий спротив, адвокати дедалі частіше використовують цей інструмент як ефективний і сучасний підхід до врегулювання спорів [6].

Судова реформа в Україні спрямована на оптимізацію роботи судів, і один із ключових її напрямів – розвиток альтернативних методів вирішення спорів, зокрема медіації. Адвокати повинні ставати в першу чергу медіаторами, оскільки це не тільки відповідає їхньому професійному обов'язку, а й сприяє ефективнішому вирішенню конфліктів без необхідності тривалих і затратних судових процесів. Якщо адвокати активно застосовуватимуть механізм медіації, це дозволить зменшити судове навантаження та підвищити ефективність правосуддя.

Судовий розгляд завжди пов'язаний із ризиками, фінансовими витратами і значними часовими затратами, тоді як медіація дає сторонам можливість самостійно знайти компромісне рішення, що максимально відповідає їхнім інтересам. Адвокат-медіатор у цивільному судочинстві – ключова фігура трансформації конфлікту. Його роль виходить за межі традиційного правового представництва і наближається до соціального фасилітатора, що будує мости між сторонами.

У багатьох країнах, наприклад, у США та Великій Британії, адвокати використовують медіацію як стандартний етап перед зверненням до суду, що дозволяє врегульовувати спори швидше та ефективніше. В Україні досі домінує судова культура конфронтації, коли кожна сторона прагне перемоги, а не компромісу, і саме адвокати-медіатори можуть змінити цей підхід, популяризуючи співпрацю та переговори як ефективніший спосіб вирішення конфліктів. Для цього необхідне обов'язкове навчання адвокатів навичкам медіації, законодавче стимулювання досудового врегулювання спорів та підвищення обізнаності громадян про переваги такого підходу. Розвиток адвокатської медіації не лише допоможе знизити навантаження на суди, а й сприятиме формуванню нової правової культури в Україні, де діалог і компроміс стануть основою вирішення спорів.

Адвокат-медіатор – це фахівець нового покоління, який поєднує юридичні знання з навичками комунікації, емоційного інтелекту та психології конфлікту. Його головна перевага – здатність бачити ширше, ніж формальна правова рамка, і допомагати людям не просто вигравати справи, а вирішувати проблеми.

Список використаних джерел:

1. Герасимчук С. С. Медіація як один із видів альтернативного вирішення спорів: визначення, переваги та недоліки. *Право*. 2024. № 82. С. 270–274. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/43.pdf>.
2. Швецова Л. Альтернативні способи вирішення спорів. *Вісник НААУ*. 2024. № 1-2. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/news/vidannya/2024-03-01-vidannya-v-snik-1-2-2024_65e1a9d65d65e.pdf
3. Гаро Г., та ін. Адвокат та медіація. – Харків : Фактор-Медіа, 2022. 112 с. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/Адвокат%20та%20медіація.pdf>.
4. Ремескова Ю. О. Медіація як особливий вид адвокатської діяльності в Україні. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10720/1/Remeskova_88-91.pdf.
5. Маркович Х. Медіація як альтернативний спосіб вирішення конфліктів в адвокатській діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 61. С. 47–49. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc61/10.pdf>.
6. Примаков К., Калюжна А. Вирішення конфліктів через медіацію у діяльності адвокатів: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник ДДУВС*. 2021. – № 2. С. 477–483. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/9083/1/68.pdf>

Ключові слова: медіація, суд, адвокат, судовий розгляд, спір, конфлікт, адвокатська медіація.

Keywords: mediation, court, lawyer, trial, dispute, conflict, lawyer mediation.

Бітов Іван Андрійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу*

ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ ПРИ ВІДКРИТТІ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Відкриття апеляційного провадження – це перший етап процедури перевірки судових рішень судом апеляційної інстанції. На думку Верховного Суду, «відкриття апеляційного провадження у справі слід розглядати як сукупність передбачених процесуальним законом послідовних дій суду апеляційної інстанції, які розпочинаються визначенням колегії суддів (судді-доповідача) для розгляду конкретної справи та завершуються постановленням ухвали про повернення апеляційної скарги, про відкриття або про відмову у відкритті апеляційного